

STEVEN BRAEKEVELDT

De vergetene

*Hoe John Steinbeck en Robert Kappa
mijn grootvader redden*

Voorwoord

Mijn grootvader, een waargebeurd verhaal.

Mijn grootvader was een slecht mens.

Zelfs in de omhelzing van de dood genoot hij van de pijn en de geur van zwavel afkomstig uit de verminking die zijn voorhoofd deed splijten. Daar lag hij, seconden verwijderd van de krochten van een diepe maar duidelijke donkerte die hem voor eeuwig zou opslokken. Toch had hij nog de wil, maar niet de kracht, om uit te halen naar die ‘zwarte kraai’, zoals hij de priesters placht te noemen, en de job af te maken met een stomp in de maag die oude, duistere herinneringen opriep aan de dagen dat hij een hoge SS-officier was.

Ik herinner me hoe het gelaat van de jonge priester zo wit werd als zijn kleding, terwijl de heilige olie diepe littekens brandde in mijn grootvaders huid en een zwart kruis en een geur van verschroeid vlees achterliet waar enkele ogenblikken tevoren de vingers van de priester hadden getalmd om de absolutie te schenken voor al de onvergeeflijke zonden van die man, mijn grootvader.

Het was vooral de tijd, en niet het lot, die hem over de hele wereld bracht en van hem het soort mens maakte dat hij werd. De geschiedenis was hem vergeten omdat hij het zo gewild had. En nu had de tijd hem ingehaald en toonde hem de spiegel van het leven, de dood, de gruwel en de jongen die hij ooit was.

Mijn grootvader slaagde erin om tegenwoordig te zijn bij de meeste belangrijke gebeurtenissen van de twintigste eeuw, terwijl

hij voor de buitenwereld een onbekende bleef. De tijd dat ik hem gekend heb, spant van mijn geboorte tot zijn dood. Hij was mijn grootvader, zoals alle jongens in mijn klas er een hadden over wie ze praatten. Dit verhaal gaat veel verder terug dan de eerste keer dat hij mij zag.

Het was pas veel later dat ik mijn grootvaders verleden ontdekte. Inmiddels woonde hij op een afgelegen plek waar de geschiedenis was langsgelopen zonder zich te realiseren dat ze er was. Het is vreemd dat geen enkele student of professor geschiedenis of iemand op zoek naar oorlogsmisdadigers zich heeft gerealiseerd hoe belangrijk hij was in de hoogtijdagen van het nazisme. Maar voor mij, die mijn grootvader heb leren kennen in een later stadium van zijn leven, was dat geen verrassing. Hij had zo veel gezien, zo veel mensen vermoord, duizenden en duizenden kilometers gereisd. De verzameling van al die gebeurtenissen liet hem toe de wereld in de waan te brengen dat hij nooit bestaan had.

Dat is de man over wie ik zal schrijven.

Nu ik zestig geworden ben, de overstap van de twintigste naar de eenentwintigste eeuw heb gemaakt en drie fantastische kinderen heb, zouden er te veel geheimen achterblijven. Het verhaal van deze man, die mijn grootvader en de overgrootvader van mijn kinderen zou worden, mag op mijn leeftijd niet overgelaten worden aan het toeval.

Inhoud

Voorwoord

Mijn grootvader, een waargebeurd verhaal 5

Hoofdstuk 1

Hoe kruiden de bevruchting van mijn grootvader in het dorp Ingelmunster beïnvloedden. Hoe Jules geloofde dat het vervaardigen van pijlen een kunst was, en de eerste werd die Port Orfordcederhout bestelde. Hoe Jules besliste om naar Roemenië te vertrekken 17

Hoofdstuk 2

Hoe Jules een eindeloze nacht vol lusten met Rachel doorbracht. Hoe een zigeunervrouw die uit het niets opdook, een treurige voorspelling deed en hem een ring gaf die zijn leven zou redden 27

Hoofdstuk 3

Hoe Céleste zijn instructies ten uitvoer bracht. Hoe eenzaam Rachel werd, en hoe Enrique van een huursoldaat in een kruidendokter veranderde 33

Hoofdstuk 4

Hoe mijn overgrootvader eindelijk informatie kreeg over de man naar wie hij op zoek was. Hoe hij gevangen werd genomen door Hajduk Djardji en gered werd door de bijzondere ring die hij van de zigeunervrouw kreeg. Hoe Boiko van Roemenië naar Ingelmunster reisde 37

Hoofdstuk 5

Hoe Jules zijn handen op de buik van Rachel legde en met dezelfde handen de pijlen inspecteerde. Hoe Rachel kookte met een strikt kleurenpalet in haar hoofd. Hoe Boris de brandgansvleugels afleverde in een mist van dronkenschap. Rachels klaagmuur en het scherpen van de pijlen door Jules 44

Hoofdstuk 6

De uitzonderlijke geboorte van mijn grootvader en hoe mijn overgrootvader dronken in een hondenkar werd thuisgebracht 54

Hoofdstuk 7

Hoe mijn grootvader een smaak voor bloed ontwikkelde. Hoe Enrique zich tot het goddelijke richtte om de kippen en de groenten te zegenen. Hoe Rachel mijn grootvader alles over kruiden leerde en hoe hij luisterde naar de verschillende ziektes van de mensen 60

Hoofdstuk 8

Hoe er 's nachts in Ingelmunster flamencomuziek klonk. Hoe mijn grootvader al op heel jonge leeftijd Spaans leerde 69

Hoofdstuk 9

Hoe de grote pimpernel mijn grootvader dichterbij de boottrekkers bracht 72

Hoofdstuk 10

Hoe mijn grootvader aan de lagere school begon en de bijnaam 'skone kakker' kreeg. Hoe hij werd geslagen toen hij naar huis liep en wraak nam met behulp van een paar zakdoeken en zijn kennis 74

Hoofdstuk 11

Hoe mijn grootvader lessen kreeg van huursoldaat Enrique en van Boiko, de Roemeense Robin Hood. Hoe Jules veel goeds deed voor zijn werknemers, onder invloed van een eeuwig jonge Rachel 88

Hoofdstuk 12

Hoe Rachel, de laatste Joodse genezeres van haar geslacht, al het leed van een naderende wereldoorlog voorvoelde, en hoe dit haar van een eeuwig jonge vrouw in een opgedroogd oud besje veranderde. Hoe duizenden mensen naar haar begrafenis kwamen om steun te zoeken bij hun verdriet 92

Hoofdstuk 13

Hoe de oorlog vele levens veranderde en de Selleslaghs als vluchtelingen werden ondergebracht in het huis van mijn overgrootvader. Hoe de Duitsers de Vlaamse duiven tot krijgsgevangenen uitriepen. Hoe de 'Lepelstraat' in Ingelmunster een begrip werd in het Duitse leger. Hoe mijn grootvader de gebroeders Von Plotho ontmoette, en hoe Roland Garros met zijn vliegtuig neerstortte in Ingelmunster 98

Hoofdstuk 14

Hoe de geest van Rachel verdween uit Jules' huis. Hoe mijn overgrootvader geobsedeerd raakte door de geschoren vulva van Marie. Hoe kwalijke geruchten over mijn grootvader werden verspreid in het dorp 108

Hoofdstuk 15

Hoe Ingelmunster voor de Duitsers een medisch en logistiek centrum werd achter het front. Hoe Schicklgruber zijn intrede deed in Ingelmunster en er een kamp met Russische gevangenen kwam. Hoe mijn grootvader voor het eerst in zijn leven zijn vaardigheid in het gebruik van een mes moest demonstreren om zijn leven te redden 112

Hoofdstuk 16

Hoe mijn grootvader voedsel en medicijnen naar de Russische krijgsgevangenen smokkelde en Golitsyn leerde kennen 119

Hoofdstuk 17

Hoe het leven van grootvader ondraaglijk werd. Hoe Sine Toukara Segou in zijn armen stierf. Hoe mijn grootvader uit zijn ouderlijk huis verbannen werd 121

Hoofdstuk 18

Hoe mijn grootvader de wijde wereld in trok 128

Hoofdstuk 19

Hoe mijn grootvader verwelkomd werd in het huis van Salomon Eskenazi in Antwerpen. Hoe hij verliefd werd op Hannah, die heel erg op Rachel leek 130

Hoofdstuk 20

Hoe mijn grootvader Antwerpen verliet 136

Hoofdstuk 21

Hoe mijn grootvader Master Ono ontmoette, een pluimveeprofessor, Mister Cotroni, een maffiabaas die zijn zaken naar Canada uitbreidde, en mevrouw Charlotte des Marolles de Schaerbeek, een ontsnapte prostituee die van plan was een bordeel te openen in Chicago 138

Hoofdstuk 22

Hoe Cotroni met de zegen van de kapitein een boogschietwedstrijd organiseerde op de boot. Hoe Cotroni en mijn grootvader een heleboel geld verdienden 147

Hoofdstuk 23

Hoe mijn grootvader aankwam in een door een tsunami verwoest Halifax. Hoe iedereen er zei: 'Doe het niet op zijn Belgisch.' 155

Hoofdstuk 24

Hoe mijn grootvader onderweg naar John van het landschap genoot. Hoe mijn grootvader een jonge Vlaamse vrouw ontmoette die later zijn echtgenote zou worden. Hoe mijn grootvader Johns raad volgde en geld investeerde in een boerderij 158

Hoofdstuk 25

Hoe mijn grootvader bij Ford in Detroit aan de slag ging. Hoe hij het onmogelijk vond lange tijd te blijven. Hoe hij van job naar job hopte voordat hij remmer werd bij de spoorwegen 167

Hoofdstuk 26

Hoe mijn grootvader een klein kamertje huurde bij een Italiaanse familie. Hoe hij Cotroni tegen het lijf liep, die hem in contact bracht met Snorky en daarna Geneviève opzocht. Hoe mijn grootvader zijn plek bij Snorky moest veroveren door iemand te doden 172

Hoofdstuk 27

Hoe mijn grootvader de kunst van het doden verfijnde met behulp van kruiden. Hoe hij door New York slenterde en de gebroeders Gissibl leerde kennen. Hoe mijn grootvader Grossteinbeck ontmoette, met wie hij zijn leven lang bevriend zou blijven 187

Hoofdstuk 28

Hoe mijn grootvader in de residentie van de ambassadeur werd voorgesteld aan de Duitsers 196

Hoofdstuk 29

Hoe Martha passionele brieven bleef sturen zonder antwoord te krijgen. Hoe mijn grootvader huizen bouwde voor zijn arbeiders, scholen voor de kinderen en een ziekenhuis voor de zieken, maar zijn doelwitten bleef doden 198

Hoofdstuk 30

Hoe mijn grootvader op Valentijnsdag zijn auto achterliet en het land moest ontvluchten na zijn laatste klus op de O'Banionites. Hoe Snorky hem beloofde voor de vele jaren trouwe dienst 202

Hoofdstuk 31

Hoe mijn grootvader tijdens een ijskoude nacht naar Canada ontsnapte in een lege ton. Hoe hij ontdekte dat de dorpsbewoners zijn huis 'het Congohuis' noemden. Hoe hij zijn eerste sleetocht door de diepe sneeuw maakte en de huizen van de arbeiders bezocht. Hoe hij alle gezinnen die op zijn land woonden hygiënische voorschriften oplegde. Een andere grote ontmoeting met John 206

Hoofdstuk 32

Hoe mijn grootvader Martha opnieuw ontmoette en haar zonder nadenken ten huwelijk vroeg 215

Hoofdstuk 33

Hoe honger de VS in zijn greep hield en John ertoe aanzette een van zijn ontroerendste boeken te schrijven. Hoe mijn vader verwekt werd tussen de kruiden. Hoe mijn grootvader zijn experimenten voortzette en Norman Bethune ontmoette 220

Hoofdstuk 34

*Hoe mijn grootvader beschouwd werd als een waardevolle
aanwinst voor het Reich en gerekruteerd werd om voor
de Duitsers te spioneren 227*

Hoofdstuk 35

*Hoe mijn grootvader na zestien jaar in een vliegtuig naar het
oude continent terugkeerde. Hoe hij met Indalecio Prieto in
Brussel lange discussies had 231*

Hoofdstuk 36

*Hoe mijn grootvader de klachten van Salomon aanhoorde,
maar ook op de hoogte werd gebracht van het liefdesverhaal tus-
sen Salomon en zijn moeder. Hoe hij zijn vrienden in
Ingelmunster terugzag 234*

Hoofdstuk 37

*Hoe mijn grootvader in Parijs aankwam en Manuel Azaña
ontmoette 237*

Hoofdstuk 38

*Hoe mijn grootvader voor het eerst in Enriques land kwam en
contact legde met Dolores Ibárruri 239*

Hoofdstuk 39

*Hoe het gezin van Canada naar België verhuisde. Hoe ze
hét gespreksonderwerp werden in het dorp waar alles zo
klein leek 241*

Hoofdstuk 40

*Hoe mijn grootvader in een verdeeld Spanje aankwam,
zich in een trainingskamp in Albacete aanmeldde en veel
van zijn toekomstige vrienden leerde kennen 246*

Hoofdstuk 41

Hoe Spanje in bloed verdrong en mijn grootvader spioneerde voor de nationalisten. Hoe mijn grootvader god speelde op het slagveld, waar hij Norman Bethune weer ontmoette 253

Hoofdstuk 42

Hoe mijn grootvader Gerta Pohorylle ontmoette en een verhouding met haar had tot Endre Friedmann ten tonele verscheen. Hoe mijn grootvader het glas hief met veel kunstenaars die in de Internationale Brigades vochten. Hoe mijn grootvader kennismaakte met Wilhelm Ritter von Thoma 262

Hoofdstuk 43

Hoe mijn grootmoeder zich eenzaam voelde ver van haar land. Hoe Wilhelm Ritter von Thoma mijn grootvader promoveerde tot Untersturmführer bij de SS en hem voorstelde om Staf Declercq op te zoeken 269

Hoofdstuk 44

Hoe mijn grootvader terugkeerde naar België met de dood levend in zijn hoofd. Hoe hij angst rook waar hij maar ging. Hoe hij zich in vier stappen realiseerde dat hij niet thuis zou blijven 273

Hoofdstuk 45

Hoe mijn grootvader voor de eerste keer in zestien jaar zijn vader ontmoette en een lang gesprek met hem had. Hoe mijn overgrootvader zijn levensvreugde terugvond. Hoe hij een uitgebreide lunch voor zijn vrienden organiseerde 279

Hoofdstuk 46

Hoe Wiske een overheerlijk middagmaal klaarmaakte, waarbij mijn grootvader zijn vrienden uitleg gaf over zijn omzwervingen en hen vroeg lid te worden van het VNV 285

Hoofdstuk 47

Hoe mijn grootvader in 1938 naar Berlijn vertrok en opnieuw Fritz Gissibl tegen het lijf liep. Hoe hij op zoek ging naar Leibele Eskenazi, die met haar kinderen in een kelder leefde, en hen naar zijn hotel verhuisde voor hij Goebbels ontmoette 293

Hoofdstuk 48

Hoe mijn grootvader de inhuldiging van de Rijkskanselarij bijwoonde, en zowel Adolf Hitler als Albert Speer ontmoette. Hoe hij een grote bestelling kreeg voor zijn bedrijf in Canada 308

Hoofdstuk 49

Hoe mijn grootvader SS-Obersturmführer werd en Leibele en haar kinderen naar Salomon bracht en hen naar Canada verhuisde. Hoe mijn grootvader voor zijn vrienden de rang van SS-Rottenführer verkreeg 311

Hoofdstuk 50

Hoe mijn grootvader Ingelmunster verliet voor de oorlog en pas acht jaar later zou terugkeren. Hoe hij tot vijand van de Canadese staat verklaard werd en al zijn bezittingen en geld verloor. Hoe operatie Barbarossa goed van start ging, maar modder en koude algauw de grootste vijanden van het Duitse leger werden 319

Hoofdstuk 51

Hoe alle vrienden van mijn grootvader stierven. Hoe mijn grootvader weer scherpschutter werd, maar gewond raakte. Hoe mijn grootvader de aftocht moest blazen en krijgsgevangene werd 331

Hoofdstuk 52

Hoe Salomon, Hannah en haar kinderen werden bijeengedreven door de Antwerpse politie en op een trein naar het oosten werden gezet. Hoe Hannah en haar kinderen door partizanen werden bevrijd en wekenlang liepen om mijn overgrootvaders plek te bereiken, waar hij hen anderhalf jaar verborgen hield 334

Hoofdstuk 53

Hoe mijn grootvader in een Russisch gevangenenkamp belandde. Hoe mijn vader en zijn familie langs het kanaal moesten vluchten om hun leven te redden 341

Hoofdstuk 54

Hoe mijn grootvader bij een vernield Stalingrad aankwam en de stad moest heropbouwen. Hoe mijn grootvaders briefje na vele maanden thuis aankwam. Hoe mijn grootmoeder in contact kwam met John en Endre en hulp vroeg om mijn grootvader te vinden 346

Hoofdstuk 55

Hoe het feit dat mijn grootvader zoveel talen sprak zijn leven redde. Hoe mijn grootvader door John en Endre bevrijd werd uit het Russische kamp. Hoe ze allemaal Tbilisi bezochten en hoe Endre steeds vijandiger werd tegenover mijn grootvader 351

Hoofdstuk 56

Hoe mijn grootvader naar huis reisde en er al over dacht hoe hij onzichtbaar kon worden voor de wereld 357

Epiloog

Mijn grootvader, een waargebeurd verhaal 359

Hoofdstuk 1

Hoe kruiden de bevruchting van mijn grootvader in het dorp Ingelmunster beïnvloedden. Hoe Jules geloofde dat het vervaardigen van pijlen een kunst was, en de eerste werd die Port Orfordcederhout bestelde. Hoe Jules besliste om naar Roemenië te vertrekken.

Het begon allemaal die bijzondere vrijdagmiddag in de deuropening van mijn overgrootmoeders kruidenkamer. Terwijl koningen, keizers en de tsaar de doods-kist van koningin Victoria in de grond lieten zakken, ging een spermatozoïde van mijn overgrootvader het hoger zoeken, op weg naar de enige eicel die mijn overgrootmoeder ooit zou produceren.

Slechts een paar minuten eerder had ze haar patiënt, een dagloner, in de keuken achtergelaten om een specifiek smeersel voor de stinkende zweren op zijn rug te halen. Mijn overgrootvader, die haar naar de kruidenkamer had zien komen, versperde haar de weg. Na een wellustige kus op haar wijd open mond duwde hij haar met haar gezicht tegen de muur, lichtte haar rokken op en drong in haar. Ze genoot altijd van elke aanraking, waar dan ook, om het even wanneer, desondanks. En zo besliste de geschiedenis dat mijn grootvader verwekt werd tussen de verschillende aroma's van geneeskrachtige kruiden.

Met zijn drie parlementaire stemmen behoorde mijn overgrootvader, de eigenaar van een pijlenfabriek, tot de bovenlaag van West-

Vlaanderen. Hoe had hij kunnen weten dat de nieuwe Nagant, de auto die hij het jaar daarvoor had gekocht, de enige in het dorp, afkomstig was van hetzelfde bedrijf dat het Mosin-Nagantgeweer zou produceren, het type geweer dat, in de handen van een bijna doodgevroren Russische soldaat, in Stalingrad het DNA van zijn pas verwekte zoon zou verwonden?

West-Vlaanderen is een van de tien Belgische provincies, de enige die grenst aan de zee. Men spreekt er een dialect dat niemand begrijpt, tenzij je geboren en getogen bent in deze uithoek waar de Vikingziekte, of Keltische klauw, het vaakst voorkomt van het hele land.

De mensen staan er bekend als hardwerkend, koppig en in het bezit van een zodanige vechtlust dat zelfs Caesar hen niet kon verslaan. Het ene deel van de bevolking zou nooit verder komen dan zijn geboortedorp, het andere zou voor de Portugese koning de Azoren veroveren, missionaris worden in Congo of, zoals mijn grootvader, op zijn zeventiende naar Canada en de VS vertrekken.

Het huis van mijn overgrootouders stond in een straat niet ver van het oude station van Ingelmunster, een klein dorp vol onbetekenende mensen. De oorsprong van het dorp gaat terug tot de zevende eeuw, toen Britse monniken een Engels klooster bouwden, waarvan de naam is afgeleid. Afgezien van een slag die het einde bezegelde van de opstand van de 'Brigands' tegen de Fransen, was het een klein, doodgewoon West-Vlaams dorp waar nooit iets gebeurde of gebeurt. Zo'n typisch dorp waar mensen worden geboren, werken en sterven en een grafsteen achterlaten die jaren later afgebroken wordt en op een hoop gegooid, waardoor jaartallen en letters van mensen die elkaar bij leven haatten, elkaars resten bewegingsloos omhelsden.

Het huis was gebouwd in de typische rode baksteenstijl van de streek. Drie verdiepingen, geen badkamer, een ijskelder en een

toilet dat ‘verlet’ werd genoemd, buiten in de tuin waar ’s winters het bevroren water met een ijzeren staaf aan stukken moest worden geslagen. Aan een ijzeren haak hingen vellen in vieren gesneden kranten. Mijn overgrootmoeder zorgde er altijd voor dat foto’s van bisschoppen en de koninklijke familie zich pal in het midden van de papieren bevonden. ‘Klaar voor gebruik’, verkondigde ze na haar gescheur. ‘Zo krijgen ze wat hun toekomst.’

In een vorig tijdperk zou mijn overgrootmoeder, een Joodse genezeres, verbrand zijn als heks. Ze was bekend en graag gezien in de hele streek, van Ieper tot Brugge, en heel wat mensen reisden van verafgelegene dorpen naar het huis van mijn overgrootouders voor een geneesmiddel. De meesten van hen kwamen, naar oud-Vlaamse gewoonte, zonder kloppen door de achterdeur naar binnen met de uitroep: ‘Is er geen belet?’ Het was minder een vraag dan een aankondiging.

De voordeur was versierd met uitzonderlijk smeedwerk van de hand van de Spaanse tuinier, een huurling uit de Duits-Franse Oorlog die mijn overgrootvader tien jaar eerder had aangenomen. Via de voordeur kwam je in de ruime hal, vanwaar je in de verte de gezellige en van hitte walmende keuken kon zien. Drie verschillende kamers kwamen aan beide zijden uit op de gang, die pronkte met vaardig bewerkte kersenhouten panelen die een warme roodachtige schijn verspreidden. Een van de drie kamers was de kruidenkamer, waar de geur van vleselijke lusten hing, vermengd met een zwaar, wat bitter parfum.

Mijn overgrootvader was een grote, knappe en gespierde man met diepblauwe hypnotiserende ogen en een keurig bijgewerkte donkere snor. Op zondag droeg hij steevast donkere gestreepte pakken, waarop een gouden uurwerk van Le Parc was vastgemaakt, een duidelijk contrast met de donkergroene werkkledij die hij door de week droeg.

Rond de eeuwwisseling werkten er zo’n 55 mannen in zijn fabriek, allemaal afkomstig uit hetzelfde dorp. Hij beschouwde pij-

len maken als een kunst, zijn werklui als artiesten, en zijn pijlen als onbetaalbare kunststukjes. Toen mijn overgrootmoeder hem een maand later aankondigde dat de kruidenmengsels vrucht hadden gedragen en zij waarschijnlijk zwanger was, beschouwde hij dit meer als het startschot voor een wedstrijd tussen hun tweeën. Zij ging voor het perfecte kind dat elke moeder denkt te dragen, hij voor de perfecte pijlen die hij al jaren in gedachten had en nu zou verwezenlijken.

Hij was net klaar met een artikel over Port Orfordceder, een nieuwe houtsoort die zo'n vijftig jaar daarvoor in de VS was ontdekt: ideaal om te drogen en te bewerken met handwerktuigen. Het enige nadeel was dat deze houtsoort bijzonder duur was, en onbekend in Europa. Niemand had het ooit ingevoerd. Na het lezen van het artikel stuurde hij een bestelling naar zijn scheepsagent in Antwerpen, Salomon Eskenazi, met het verzoek diens talrijke contacten te gebruiken, zodat dit hout de basis kon worden voor de zeven volmaakte pijlen die hij in gedachten had als cadeau voor zijn eerstgeborene.

Het duurde niet lang voor Salomon het juiste hout had. Aangezien mijn grootvader een van zijn belangrijkste klanten was, en bovendien getrouwd was met de vrouw die hij ooit zo vurig had liefgehad, bestelde hij twee keer de gevraagde hoeveelheid hout. Die liet hij afleveren bij het kleine station van Ingelmunster, waar hij nog nooit een voet had gezet. De ironie van de geschiedenis wilde dat vele decennia later zijn dierbaren vanaf dit kleine station getransporteerd zouden worden naar plaatsen waar hun namen in een register werden genoteerd en vervolgens veranderd in cijfers, die op hun onderarm werden gebrand, voordat ze zouden verdwijnen in de schaamte van de mensheid.

Twee jaar daarvoor hadden mijn overgrootvader Jules en zijn jongere, beeldschone vrouw Rachel hun huwelijksreis doorgebracht aan de Veldeser See. Terwijl ze in een pletna (een soort gondel) over het meer roeiden, hadden ze kennisgemaakt met

© 2022 Uitgeverij Manteau / Standaard Uitgeverij nv, Rooseveltplaats 12,
B-2060 Antwerpen en Steven Braekeveldt

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk oktober 2022

Omslagontwerp: Leen Depooter / quod.voor de vorm.
Coverbeeld: © Andree Martis / Millennium Images, UK
Opmaak binnenwerk: Ready2Print

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3936 7
D/2022/0034/315
NUR 301